

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା, ସଚେତନତା ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ

ସମୟ ସ୍ରୋତରେ ମାନବ ସଭ୍ୟତା ନିରନ୍ତର ଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ହୋଇ ଚାଲିଛି । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି, ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ସହରୀକରଣ, ଶିକ୍ଷାୟନ, ସଭ୍ୟତାର ଆଧୁନିକତା ଓ ଜୀବନ ଜୀବିକାର ବିବିଧତା ମଣିଷକୁ ଗତିଶୀଳ କରି ଚାଲିଛି । ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଉପାଦାନ ତଥା ସଡ଼କ ଓ ପରିବହନ ଭଳି ଭିତ୍ତି ଭୂମିର ପ୍ରସାର ମଣିଷର ଗତିଶୀଳତାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଓ ଦୂରାନ୍ୱିତ କରିଛି । ଦେଶ ତଥା ରାଜ୍ୟର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଡ଼କ ଓ ପରିବହନ ଏକ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପରିବହନ ଓ ମଣିଷର ଗତିଶୀଳତାର ପ୍ରଭାବରେ ସଂଘଟିତ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପରିବ୍ୟାପ୍ତି ଓ ଭୟାବ୍ରତା ବିନାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କରିଛି । ବିକାଶ ବନାମ ବିନାଶର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛି । ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ଅତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ସମସ୍ୟା । ସଡ଼କ ସୁରକ୍ଷା ଏହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ନିରାକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା :

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏକ ଅପ୍ରାକୃତିକ ଘଟଣା । ସଡ଼କ ଓ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରହିଛି ବିଶେଷତଃ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରମୁଖ ଉପାଦାନ ଯଥା ସଡ଼କ, ଗାଡ଼ି, ଗାଡ଼ିଚାଳକ, ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଓ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ଅବସ୍ଥା । ଏ ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଓ ପରିଚାଳନାଗତ ସମନ୍ୱୟ ରହିବା ପ୍ରାଥମିକ ଆବଶ୍ୟକତା । ଯେତେବେଳେ ସଡ଼କର ଦୂରାବସ୍ଥା, ଗାଡ଼ିର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ତ୍ରୁଟି, ଗାଡ଼ିଚାଳକ ଏବଂ ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ମାନବୀୟ ତ୍ରୁଟି ଓ ଖରାପ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ଯୋଗୁଁ ସମନ୍ୱୟରେ ସାମାନ୍ୟତମ

ବିଶ୍ୱଜ୍ଞାନା କିମ୍ବା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଥାଏ, ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ସଂଘଟିତ ହୋଇଥାଏ । ସଡ଼କ ଉପରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଏହାର ପରିବ୍ୟାପ୍ତି ଏବଂ ଭୟାବ୍ରତା ହିଁ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ ଅତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କରିଛି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ, ଭାରତରେ ଦେଢ଼ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚାରି ହଜାରରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ ହୋଇଥା'ନ୍ତି । ଲକ୍ଷାଧିକ ଲୋକ ଗୁରୁତର ଓ ସାମାନ୍ୟ ଆହତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଜୀବନ ଭରି ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଯାନ୍ତି । ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ହୋଇଥିବା ଲୋକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରର ଜୀବନଶୈଳୀ, ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ । ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ ଧନ ଓ ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ଆକଳନ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ସଡ଼କ ସୁରକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁମେୟ ।

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର କାରଣ :

ଜନସଂଖ୍ୟା, ଗତିଶୀଳତା, ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟାର ଅହେତୁକ ବୃଦ୍ଧି, ଗାଡ଼ି ଓ ସଡ଼କ ନିର୍ମାଣରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗାଡ଼ି ଚାଳକଙ୍କ ଅଜ୍ଞତା, ବ୍ୟବସାୟିକ ଗାଡ଼ି ଚାଳନାରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ମୂଳକ ମନୋଭାବ ଏବଂ ସଡ଼କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱଜ୍ଞାନିତ ବ୍ୟବହାର ଆଦି ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ଭାବନାର ଚାପକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଚାଲିଛି । ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ସମୂହ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ସଡ଼କ ତ୍ରୁଟି, ଗାଡ଼ିର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ତ୍ରୁଟି, ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ଓ ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ଅବସ୍ଥାରେ ତ୍ରୁଟି ।

ମାନବୀୟ ତ୍ରୁଟି - ଗାଡ଼ିଚାଳନା ସମୟରେ

ଚାଳକର ଦକ୍ଷତା, ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ମାନ୍ୟତାର ଅଭାବ, ଟ୍ରାଫିକ ନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଜ୍ଞତା ଓ ଅନିୟମିତତା, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡାକି, ବେଶାଢ଼ିର ଭାବ, ଦୁର୍ଗତି ଓ ବେପରୁଆଭାବେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବାର ମାନସିକତା, ମଦ୍ୟପାନ, ମୋବାଇଲ ଫୋନ୍‌ର ବ୍ୟବହାର, ହେଲମେଟ୍ ଓ ସିଟ୍‌ବେଲ୍ଟ ପିନ୍ଧିବାରେ ଅବହେଳା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ମନ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ, ରାସ୍ତା ଉପରେ ବିଶୁଦ୍ଧାଳିତ ଆଚରଣ, ଅନ୍ୟ ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଓ ଗାଡ଼ି ଚାଳକଙ୍କ ପ୍ରତି ନଜର, ସହନଶୀଳତା ଓ ବିଚାରଶକ୍ତିର ଅଭାବ ଇତ୍ୟାଦି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥାଏ ।

ସଡ଼କ ତ୍ରୁଟି - ବିକାଶ ଚାହିଦା, ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି, ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ୍ ପରିବହନର ଘନତ୍ୱ ଆଦି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୂହକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ବୈଷୟିକ ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଙ୍ଗ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଜାତୀୟ ରାଜପଥଠାରୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଡ଼କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ସଡ଼କର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଏ । ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ, ଡିଜାଇନ, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ସଂପ୍ରସାରଣରେ ଅବହେଳା, ଅଦୃଶ୍ୟମାନ ଟ୍ରାଫିକ ସଙ୍କେତ, ଅତ୍ୟଧିକ ଭାରୀ ମାଲ୍ ପରିବହନ ଆଦି ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ମୁଖ୍ୟକାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଗାଡ଼ିର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ତ୍ରୁଟି - ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିତ ଗାଡ଼ିର ବ୍ରେକ୍, ଇଞ୍ଜିନ୍, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍, ଷ୍ଟିଅରିଙ୍ଗ୍, ଡିେଲ ଟ୍ୟାଙ୍କ୍, ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଗତିର ବେଗ, ମାଲ୍ ଓ ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନ କ୍ଷମତା, ପ୍ରତିଶେଧକମୂଳକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ରାସ୍ତାର ଅବସ୍ଥା ଆଦିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କିମ୍ବା ତ୍ରୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲେ ଦୁର୍ଘଟଣା ସଂଘଟିତ ହୋଇଥାଏ ।

ପାରିପାର୍ଶ୍ବିକ ଅବସ୍ଥାରେ ତ୍ରୁଟି - ବର୍ଷା, ଝଡ଼, କୁହୁଡ଼ି, ବରଫାବୃତ, ଧୂଆଁଜାତ ଆଦି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବହୁ ସମୟରେ ଦୁର୍ଘଟଣାର କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ରାସ୍ତା ଉପରେ ଜବରଦଖଲ, ରାସ୍ତା ପାର୍ଶ୍ବରେ ସ୍କୁଲ /କଲେଜର ଅବସ୍ଥିତି, ପାର୍କିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ଆଦି ପ୍ରତିକୂଳ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ଘଟଣା କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

କିଛି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କାରଣ ଦୁର୍ଘଟଣା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଯାନବାହନର ବିବିଧ ପ୍ରକାର ଭେଦ, ଅତ୍ୟଧୁନିକ ଶିଳ୍ପବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ଚାଳକମାନଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ, ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ୍ ପରିବହନରେ ବିବିଧତା, ଅନୁମୋଦିତ ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ୍ ପରିବହନ କରିବା, ରାସ୍ତା ଉପରେ ଗୁହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କ ଯାତାୟତ, ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଆଦି ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପରିବ୍ୟାପ୍ତି ଓ ଭୟାବ୍ରତା :

ସଂପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷ ୬୫ ହଜାର କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା (ଜାତୀୟ ରାଜପଥଠାରୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ରାସ୍ତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଉପରେ ପ୍ରାୟ ୭୨ ଲକ୍ଷ ଗାଡ଼ି ଚଳପ୍ରଚଳନ କରୁଅଛି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧୦ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ବେଳେ ରାସ୍ତାର ଦେର୍ଘ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ୧ ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ରାଜ୍ୟରେ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଚାରିହଜାରରୁ ଅଧିକ ମୃତାହତ ଓ ଦଶ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ଆହତ ହେଉଛନ୍ତି । ଦୁର୍ଘଟଣାର ଭୟାବ୍ରତା ଅଧିକ ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ଶହେ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ୪୫ ଜଣ ମୃତାହତ ହେଉଛନ୍ତି । କେବଳ ରାଜପଥମାନଙ୍କରେ ଚାଲିଗରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଶତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟୁଛି । ସମସ୍ତ ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟାର ଅତି ପ୍ରତିଶତ ଦୁଇ ଚକିଆ ଗାଡ଼ି ଯାହାକି ପ୍ରାୟତଃ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ଚଳାଇଥାନ୍ତି । ବିଶେଷ କରି ଦୁଇ ଚକିଆ ଗାଡ଼ି, ଅଟୋରିକ୍ସା, ବସ ଆଦି ଅଧିକ ଦୁର୍ଘଟଣାପ୍ରବଣ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁହାର ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ଦୁଇ ଚକିଆ ଗାଡ଼ି ଏକମାତ୍ର ଯାନ ଯାହାର ବାହ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ନ ଥାଏ । ହେଲମେଟ୍ ନ ପିନ୍ଧିବା କାରଣରୁ ଅନେକ ଯୁବ ଚାଳକଙ୍କ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ଜୀବନ ବ୍ୟାପି ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ

ଭାବେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ୯୫ ପ୍ରତିଶତ କେବଳ ମାନବୀୟ ତ୍ରୁଟି ଯୋଗୁଁ ସଂଘଟିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ନିରାକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ହିଁ ସଡ଼କ ସୁରକ୍ଷାର ଚିନ୍ତନ, ମନୁନ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କରିଛି । ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଭାବେ ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରରେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ନିରାକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଓ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି । ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବିଶେଷ କରି ତିନୋଟି ବର୍ଗରେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ତାହା ହେଲା ଶିକ୍ଷା (Education), ବଳବତ୍ତରଣ (Enforcement) ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ (Engineering) ଓ ଭିଡିଭୁମି ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଶିକ୍ଷା : ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ଶୁଦ୍ଧିତ ଯାତ୍ରା ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ଆକ୍ଟ ଏବଂ ନିୟମ, ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଗ୍ରାଫିକ ନିୟମ, ଭାରତୀୟ ପେନାଲ କୋଡ଼ (IPC) ଆଦି ବିସ୍ତୃତ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ରହିଛି । ନିୟମିତ ଶିକ୍ଷା, ଜନସଚେତନତା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାସ୍ତା ଓ ଯାନ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ (ଗାଡ଼ିଚାଳକ, ଯାତ୍ରୀ, ପଦଚାରୀ ଇତ୍ୟାଦି) ଗ୍ରାଫିକ ନିୟମ, ଗ୍ରାଫିକ ଶୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଗ୍ରାଫିକ ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷିତ, ଅବଗତ ଏବଂ ଦକ୍ଷ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରମୁଖ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଛି । ବିଶେଷ କରି ଗାଡ଼ିଚାଳକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗାଡ଼ି ଚାଳନାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପ୍ରଣାଳୀ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା (ଚକ୍ଷୁ ପରୀକ୍ଷା, ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦି) ନିୟମିତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । ଗଣମାଧ୍ୟମ, ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ, ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଘ ମୋଟରଯାନ ସଂଘ, ଆଦି ସଡ଼କ ସୁରକ୍ଷାର ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ଅଟନ୍ତି । ସମସ୍ତ ବର୍ଗର ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରବଣ ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ଏବଂ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ଚାଳକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅତି ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବଳବତ୍ତରଣ : ସଡ଼କ ଶୁଦ୍ଧିକା, ଆଚରଣ ଏବଂ ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସ ନିମନ୍ତେ ବଳବତ୍ତରଣ ଅତି ଉପଯୋଗୀ ମାଧ୍ୟମ । ଏହା ସରକାରୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଟେ । ମୋଟର ଯାନ ଆଇନରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମୋଟରଯାନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ନିୟମାବଳୀ ରହିଛି । ଏହାର କୌଣସି ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଓ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହେଲେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଗାଡ଼ିଚାଳକ ବିରୋଧରେ କଠୋର ଆର୍ଥିକ କିମ୍ବା ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ଦେବାରେ ବଳବତ୍ତରଣର ଆଇନତଃ କ୍ଷମତା ରହିଛି । ଏହା ସରକାରଙ୍କ ମୋଟରଯାନ ରାଜସ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସ ଏବଂ ପ୍ରଦୂଷଣମୁକ୍ତ ରାସ୍ତା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏତତ୍ ଦ୍ଵାରା ଗାଡ଼ିଚାଳକ ଉପରେ ମାନସିକ ଚାପ, ଆର୍ଥିକ ଚାପ ଓ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଶୁଦ୍ଧିତ ଗାଡ଼ିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ଉଚିତ ମାର୍ଗ ଦେଖାଇଥାଏ । ବଳବତ୍ତରଣ ବିଶେଷ କରି ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୋଟରଯାନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଇଥାଏ ।

• ଗାଡ଼ିର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ସାର୍ଟିଫିକେଟ, ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ, ଫିଟ୍ନେସ, ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଆଦି ନ ରଖିବା, • ଦ୍ରୁତଗତି, • ମୋବାଇଲ ବ୍ୟବହାର • ଗାଡ଼ି ଚାଳନା ସମୟରେ ମଦ୍ୟପାନ, • ସିଟ୍‌ବେଲ୍ଟ ବ୍ୟବହାର ନ କରିବା, • ଅନୁମୋଦିତ ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ଯାତ୍ରୀ କିମ୍ବା ମାଲ ପରିବହନ, • ଓଭରଟେକିଙ୍ଗ୍, • ଭୁଲ ଲେନ୍‌ରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା, • ବେନିୟମ ପାର୍କିଙ୍ଗ୍, • ଫୁଟପାଥ ଉପରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା, • ଗ୍ରାଫିକ ସିଗନାଲ ନ ମାନିବା, • ହେଲମେଟ ନ ପିନ୍ଧିବା, • ହାଇଲୋଜେନ ଲାଇଟ ବ୍ୟବହାର କରିବା, • ପ୍ରେସର ହର୍ଷ୍ଟ ଲଗାଇବା ।

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ଭିଡିଭୁମି :

ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସରେ ଯାନବାହନ, ରାସ୍ତା ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଭିଡିଭୁମିର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ରହିଛି । ଗାଡ଼ିର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସ୍ଥିତି ତଥା ବ୍ରେକ, ଷ୍ଟିଅରିଂ, ଟାୟାରର ଗ୍ରୀପ୍, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ସିଟ୍‌ବେଲ୍ଟ, ଡେଇଁ ଟାଙ୍କି, ପାର୍ଶ୍ଵଆଇନା, ହର୍ଷ୍ଟ ଆଦି ନିର୍ଭୁଲ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ରହିବା

ଆବଶ୍ୟକ । ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ନୂଆ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳରେ ପରିଚାଳିତ ଗାଡ଼ିର ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥି ସହିତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଙ୍ଗ ପ୍ରଣାଳୀରେ ସଡ଼କର ଭିଡିଭୁମି ତଥା ଜ୍ୟାମିତିକ ଜଳସନର ଉନ୍ନତି, ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରବଣ ସ୍ଥାନର ଚିହ୍ନଟ, ଖରାପ ରାସ୍ତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ସଂପ୍ରସାରଣ, ଅନୁମୋଦିତ ହସ୍ତ ସ୍ଥାପନ, ଉପଯୁକ୍ତ ଚଳାପଥ, ସାଇକେଲ ଟ୍ରାକ୍, ଟ୍ରାଫିକ୍ ସିଗ୍ନାଲ୍, ବୋର୍ଡ଼, ସଡ଼କ ସୂଚନା, ମାର୍କିଙ୍ଗ୍, ରାସ୍ତା ଉପରେ ବେନିୟମ ଜବରଦଖଲ ଉଚ୍ଛେଦ ଇତ୍ୟାଦି ସୁଦୃଢ଼ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସ ଓ ଜୀବନ ସୁରକ୍ଷାରେ ସଚେତନତା ଓ ବଳବତ୍ତରଣ ସମତୁଲ୍ୟ ଭୂମିକା ରହିଛି । ସଂଶୋଧିତ ମୋଟରଯାନ ଆଇନର ସକ୍ରିୟ ପ୍ରଣୟନ ସହିତ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବଳବତ୍ତରଣ ଏବଂ ଭିଡିଭୁମିର ଆଧୁନିକିକରଣକୁ ସଂପ୍ରସାରିତ ଏବଂ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କରିଛନ୍ତି । ଗାଡ଼ି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଓ ଲାଇସେନ୍ସ ଆଦିର ଅନୁଲୋଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ସିସିଟିଭିର ସ୍ଥାପନ, ଡ୍ରୋନ ବ୍ୟବହାର, ମୋବାଇଲ ଆପ୍ସର ବ୍ୟବହାର, ଦୁର୍ଘଟଣା ହେଲ୍ପଲାଇନ, ଆୟୁଲାନସ୍, କ୍ରେନ, ରାଜପଥରେ ଇଣ୍ଟରସେପ୍ଟର (ଦୁର୍ଘଟଣା ଓ ନିଶାସକ୍ତ ଚାଳନା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ) ମେଡ଼ିକାଲ୍ରେ ଟ୍ରୋମା କେୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ରାଜପଥ ସଂଲଗ୍ନ ମଦ ଦୋକାନ ଉଚ୍ଛେଦ, ସାମାବହିର୍ଭୂତ ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ୍ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଆଦି ବିବିଧ ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତାର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ

କୁନି ପିଲାଟି ଯେତେବେଳେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେ ପ୍ରତିଦିନ ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀ ହୋଇଯାଏ । ସମସ୍ତ ରାସ୍ତା ବ୍ୟବହାରକାରୀମାନେ

ମୋଟରଯାନ ଆଇନ, ଟ୍ରାଫିକ୍ ନିୟମ, ଟ୍ରାଫିକ୍ ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ବ୍ୟବହାରର ପରିସରଭୁକ୍ତ । ରାସ୍ତା ଉପରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଯାତାୟତ ନିମନ୍ତେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କିଛି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଦତ୍ତ କରାଯାଇଛି :

- ୧୮ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଭ୍ରାଜିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

- ରାସ୍ତା ପାର ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ବାମକୁ, ତାପରେ ଡାହାଣକୁ, ପୁନର୍ବାର ବାମକୁ ଚାହିଁବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ସାଇକେଲ ଚଳାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସାଇକେଲ ଟ୍ରାକ୍ରେ ଚଳାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ଟ୍ରାଫିକ୍ ନିୟମ ଉପରେ ଅଜ୍ଞତା, ରାସ୍ତା ଉପରେ ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ଓ ଅନିୟମିତତା, ବେଖାତିର ଭାବ ପିଲାଙ୍କୁ ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରବଣ କରିଥାଏ ।

- ନିୟମିତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଓ ସାହାସିକ ଭିଡ଼ିଂ ଗେମ ଦେଖିବା ଆଦି ପିଲାର ମନକୁ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଓ ଅସ୍ଥିର କରି ଥାଏ ।

- ଦୁଇ ଚକିଆ ଯାନରେ ଚାଳକ ବ୍ୟତୀତ କେବଳ ଜଣେ ବସିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଉଭୟ ହେଲମେଟ ପିନ୍ଧିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ।

- ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାନ ଅଟୋ, କାର, ବସ୍ ଆଦିରେ ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅଧିକ ପିଲା ଯିବା ନିଷେଧ ।

- ସ୍କୁଲ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଟ୍ରାଫିକ୍ ପାର୍କିଂ, ଟ୍ରାଫିକ୍ ସାଇନ୍ସ ଚିତ୍ର /ବହି, ଡର୍କ ବିଡର୍କ, ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ଆଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିୟମିତ ଭାବେ ପାଳନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ରାଜପଥ ସଂଲଗ୍ନ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବ୍ବେ / ଅଣ୍ଟର୍ପାସ୍ ଆଦି ସଡ଼କ ଭିଡିଭୁମି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୋଟର ଯାନ (ସଂଶୋଧିତ) ଆକ୍ଟ, ୨୦୧୯

ସଡ଼କ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉନ୍ନତି, ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ହ୍ରାସ ଏବଂ ନିୟମିତ ଟ୍ରାଫିକ ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକାରୀଙ୍କୁ କଠୋର ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟର ଯାନ ଆକ୍ଟ ୨୦୧୯ ମସିହାରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ସଂଶୋଧନରେ ମୁଖ୍ୟତଃ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ଜୋରିମାନାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସୋଲାସିୟମ୍ ଫଣ୍ଡ୍ ସ୍କିମ୍ ତରଫରୁ ହିର୍ ଏବଂ ରନ୍ ମୋଟରଯାନ ଦୁର୍ଘଟଣା ମାମଲାରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିବାରଙ୍କୁ ୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଗୁରୁତର ଆହତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ସହାୟତା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ସାଧାରଣ ଟ୍ରାଫିକ ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ, ବିନା ଲାଇସେନ୍ସ, ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ, ଗାଡ଼ିର ବୀମା, ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର, ଦୃତ ଗତି, ବିପଦଜନକ ଚାଳନା, ବିନା ପରମିଟ୍ ଓ ଫିଟ୍ନେସ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର, ବିନା ସିଟ୍ ବେଲ୍ଟ, ବିନା ହେଲମେଟ୍, ଅଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ଚାଳକ, ନିଶାସକ୍ତ ଗାଡ଼ିଚାଳନା, ସୀମା ବହିର୍ଭୂତ ମାଲ୍ ଓ ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନ, ଚାଳନା ସମୟରେ ମୋବାଇଲ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଗାଡ଼ି ଚାଳକମାନଙ୍କୁ କଠୋର ଭାବରେ ୧୦ ଗୁଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆର୍ଥିକ ଦଣ୍ଡ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଅଛି । ଏପରିକି ନିଶାସକ୍ତ ବେପରୁଆ ଗାଡ଼ି ଚାଳକଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ଦଣ୍ଡ ସହ ଜେଲ୍ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭାବରେ ଉକ୍ତ ସଂଶୋଧିତ ଆଇନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କୁ ଫୁଟପାଥ ଓ ସାଇକେଲ ଟ୍ରାକ୍ ଆଦି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ପଦଯାତ୍ରୀ ଓ ସାଇକେଲ ଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅଣଯାନ୍ତ୍ରିକ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ଟ୍ରାଫିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ନିମନ୍ତେ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ଦୁଇ ଚକିଆ ଯାନରେ ଗଲାବେଳେ, ହେଲମେଟ୍ ପରିଧାନ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବା ସହ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା

ବେଲ୍ଟ କିମ୍ବା ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ଅଭିଭାବକ ତଥା ଗାଡ଼ିଚାଳକଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦାୟିତ୍ୱ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶା ଗୁଡ଼୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନୀତି, ୨୦୧୮ :

ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ଆହତଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ମେଡ଼ିକାଲ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଦାନ କରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚଳିତ ଗୁଡ଼୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନୀତିର ମୁଖ୍ୟ ଆଦିମୁଖ୍ୟ । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ୨୦୧୪ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଉକ୍ତ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ପୋଲିସ୍, ପରିବହନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବିଭାଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗର ସମନ୍ୱିତ ସହଯୋଗ ଓ ସହଭାଗୀତାରେ ଉକ୍ତ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ଓ ଘରୋଇ ହସ୍ପିଟାଲ୍ରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । ଏହି ନୀତିଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବାର ମନୋଭାବ ନେଇ ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ଆହତଙ୍କୁ ଦୁର୍ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ହସ୍ପିଟାଲ୍ ଯେକୌଣସି ଗାଡ଼ିରେ ନେଇପାରିବେ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ସେ ପୋଲିସ୍ କିମ୍ବା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ । ସେ ପୋଲିସ୍ଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ମ୍, ପ୍ରଶ୍ନ, ଅଟକ ହେବାର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହେବେନାହିଁ । ପରନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁରସ୍କାରପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ନିଜର ପରିଚୟ ପତ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ ଫର୍ମ୍ରେ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ । ଗୁଡ଼୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନୀତିର ଅନୁଯାୟୀ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିକଟସ୍ଥ ଯେକୌଣସି ସରକାରୀ କିମ୍ବା ବେସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚାଇଲେ ୨୦୦୦ ଟଙ୍କାର ପ୍ରସ୍ତୋହନ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଆହତଙ୍କୁ ୧ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚିକିତ୍ସା କଲେ (ଯାହାକୁ ଦୁର୍ଘଟଣାର ଗୋଲଡେନ୍ ଆଞ୍ଝାର କହନ୍ତି) ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁହାର ପ୍ରାୟ ୬୦ ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇ ପାରିବ ।

ଇନ୍ଦନ ସଂରକ୍ଷଣ :

ସଡ଼କ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପେଟ୍ରୋଲ ଡିଜେଲ ଭଳି ଇନ୍ଦନ ସଂରକ୍ଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା ସହ ପେଟ୍ରୋଲ ଡିଜେଲ ଭଳି ଇନ୍ଦନର ବହୁଳ ଅପବ୍ୟବହାର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଇନ୍ଦନ ସଂରକ୍ଷଣ ଉଚ୍ଚ ଅପବ୍ୟବହାର ଏବଂ ବହୁଳ ବ୍ୟବହାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାଏ । ଏଥି ସହିତ ଏହା ଗାଡ଼ିର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ତ୍ରୁଟି ସୁଧାରିବା, ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ସଡ଼କ ସୁରକ୍ଷାର ମାନବୃଦ୍ଧି, ଯାନବାହନ ଜନିତ ବିଷାକ୍ତ ବାୟୁପ୍ରଦୂଷଣ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ଏହାର ହାନିକାରକ ପ୍ରଭାବକୁ ରୋକିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନେଇଥାଏ । ଗାଡ଼ିର ଇନ୍ଦନ ବ୍ୟବହାର ସାଧାରଣତଃ ଗାଡ଼ିର ଆକାର ଓ ପ୍ରକାର ଭେଦ, ରାସ୍ତାର ଅବସ୍ଥା, ଟ୍ରାଫିକ୍‌ର ଘନତ୍ୱ, ଓ ଗତିଶୀଳତା, ଚାଳକଙ୍କ ଗାଡ଼ିଚାଳନାରେ ଦକ୍ଷତା ଓ ଅଭ୍ୟାସ, ଗାଡ଼ିର ପ୍ରତିଷ୍ଠେଧକମୂଳକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ଗାଡ଼ି ଚାଳନାର ଅଭ୍ୟାସ

ଓ ମନୋଭାବର ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ସ୍ଥିର ଗାଡ଼ିର ଇଞ୍ଜିନକୁ ଅଧିକ ସମୟ ଚାଲୁ ଅବସ୍ଥାରେ ନ ରଖିବା, ତେଲଟାଙ୍କି ସଫା କରିବା, ଟାୟାରକୁ ସର୍ବଦା ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରେସର୍ରେ ରଖିବା, ଗାଡ଼ିର ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯନ୍ତ୍ରର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର, ଅନୁମୋଦିତ ବେଗରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା, ଇନ୍ଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆଦି ଇନ୍ଦନ ସଂରକ୍ଷଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଗାଡ଼ିର ସଂଖ୍ୟାର ଦୁଇତୃତୀୟାଂଶରୁ ଅଧିକ ସ୍କୁଟର, ମୋଟର ସାଇକେଲ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଗାଡ଼ି ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏ ସମସ୍ତ ଗାଡ଼ିର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର କରି ଜନସାଧାରଣ ସାର୍ବଜନୀନ ଗାଡ଼ି ତଥା ବସ୍, ଟ୍ୟାକ୍ସି, ଅଟୋ ଆଦି ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥି ସହିତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ଯାନ, ସବୁଜ ଯାନ (ସାଇକେଲ) ଆଦିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଏହା ଇନ୍ଦନ ସଂରକ୍ଷଣର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ମାର୍ଗ ହୋଇପାରିବ ।

Road Signs

Mandatory signs

 STOP	 GIVE WAY	 STRAIGHT PROHIBITOR NO ENTRY	 PEDESTRIAN PROHIBITED	 HORN PROHIBITED
 NO PARKING	 NO STOPPING OR STANDING	 SPEED LIMITED 50	 RIGHT HAND CURVE	 LEFT HAND CURVE
 RIGHT HAIR PIN BEND	 LEFT HAIR PIN BEND	 NARROW ROAD AHEAD	 NARROW BRIDGE	 PEDESTRIAN CROSSING
 SCHOOL AHEAD	 ROUND ABOUT	 DANGEROUS DIP	 HUMP OR ROUGH	 BARRIER AHEAD

Image Credit - www.pixshark.com

Cautionary signs

				
Right Hand Curve	Left Hand Curve	Right Hair Pin Bend	Left Hair Pin Bend	Right Reverse Bend
				
Left Reverse Bend	Steep Ascent	Steep Descent	Narrow Road Ahead	Road Wideness Ahead
				
Narrow Bridge	Slippery Road	Loose Gravel	Cycle Crossing	Pedestrian Crossing
				
School Ahead	Men at Work	Cattle	Falling Rocks	Ferry

Image Credit - www.trafficsigns.co.in

Informatory signs

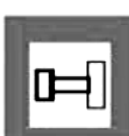

						
PUBLIC TELEPHONE	PETROL PUMP	HOSPITAL	FIRST AID POST	EATING PLACE	LIGHT REFRESHMENT	RESTING PLACE
						
THOROUGH ROAD	THOROUGH SIDE ROAD	PARK THIS SIDE	PARKING LOT SCOOTER & MOTOR CYCLE	PARKING LOT CYCLE	PARKING LOT CARS	

Image Credit - www.trafficwardens.in

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୬୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ସଡ଼କ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- (ଖ) କାହାର ପ୍ରଭାବରେ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ଭାବନା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ?
- (ଗ) ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ସମୂହ କ'ଣ ?
- (ଘ) ଓଡ଼ିଶାରେ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପରିବ୍ୟାପ୍ତି ଓ ଭୟାବରତା ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- (ଙ) ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ନିରାକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ'ଣ ରହିଛି ?

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୨୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ମୋଟର ଯାନ ଆଇନ କ'ଣ ?
- (ଖ) ସଂଶୋଧିତ ମୋଟର ଯାନ ଆକୃତ ମୁଖ୍ୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ କ'ଣ ?
- (ଗ) ଜନ୍ମନ ସଂରକ୍ଷଣ କାହିଁକି ଆବଶ୍ୟକ ?
- (ଘ) ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସମରିଚାନ ନୀତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- (ଙ) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯାନ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଗାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କ'ଣ ରହିଛି ?

୩. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) ରାସ୍ତା ପାର ହେଲା ବେଳେ କି ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବ ?
- (ଖ) ଗ୍ରାମିକ ଚିହ୍ନର ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରକାର ଭେଦ କ'ଣ ରହିଛି ?
- (ଗ) ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ପାଖରେ କେଉଁ ସବୁ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ରହିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ?
- (ଘ) ସବୁଜ ପରିବହନ କ'ଣ ?
- (ଙ) ସମରିଚାନର ସଂଜ୍ଞା କ'ଣ ?

୪. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାରିଗୋଟି ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ ଉତ୍ତରଟି ବାଛି ତାର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ସହିତ ଲେଖ ।

- (କ) ବ୍ରାଉଜିଂ ଲାଇନେସ ପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସର୍ବନିମ୍ନ ବୟସସୀମା କେତେ ?
(i) ୨୦, (ii) ୨୧, (iii) ୧୮, (iv) ୧୫
- (ଖ) ଦୁଇ ଚକିଆ ଯାନର ଯାତ୍ରୀ କ୍ଷମତା କେତେ ?
(i) ୩, (ii) ୪, (iii) ୧, (iv) ୨
- (ଗ) ନିଶାସକ୍ତ ହୋଇ ଗାଡ଼ି ଚାଳନା କଲେ କେଉଁ ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ ରହିଛି ?
(i) ଜେଲ, (ii) ଆର୍ଥିକ, (iii) ଆର୍ଥିକ ଓ ଜେଲ
- (ଘ) ଗାଡ଼ିଚାଳନା ବେଳେ ମୋବାଇଲର ବ୍ୟବହାର ବେନିୟମ କି ?
(i) ହଁ, (ii) ନା

